

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sămbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rândul cu litere garmond.

In jurul înființării orfelinatului.

Părerii din cercuri preoțești.

O floare neveșejită din cununa meritelor fericitului în Domnul, Arhiepiscop și Mitropolit, Ioan Meștanu, e îmbrățișarea cu toată căldura a ideii pusă pe tapet de a se înființa marele orfelinat, care să adăpostească în sine sau odraslele orfane ale eroilor nostri, cari și-au vărsat sângele pe altarul patriei mult iubite.

Altfel nici că se putea, căci e de neînchipuit, ca noi să nu ne îngrijim de atâtea vlăstărele tinere, rămase fără oblăduire. Precum părinții au datorință sfântă să se îngrijească de fiii lor, tot așa și conducătorii naturali ai poporului au datorință morală de a chivernisi bine avutul națiunii când se vede că e ajuns în primejdie și e pe cale de a să ruina.

Prin un astfel de gest nobil ne împlinim nu numai o datorință patriotică și socială, ci mai ales una națională. Națiunea care nu să îngrijește de orfanii săi, n'are drept de existență. Ideea în sine e deci nobilă și cere o întruchipare urgentă. Modul de a o pune în practică e însă anevoios, luând în considerare miile de orfani pe cari îi avem. Dar avântul însuflețirii generale, împlinirea conștientioasă a datorinței din partea celor chemați, față de națiune, toate le va învinge. Deci cu ajutorul lui Dumnezeu înainte, pe calea apucată!

În preajma ținerii sinod. protopopesesc al tractului Cluj mă întâlnesc cu mai mulți colegi. Discutam împreună chestiunea în mod amănunțit. La urmă unii mă îndeamnă să meditez asupra afacerii și să vin cu ceva propunere în cauză la sinodul protopopesesc, ori în foaia noastră. Mă pun și studiez chestiunea. De bază am luat datele statistice, de oarece ele sunt în stare să ne pună în deplină cunoștință de cauză. Luând de fundament datele acestea statistice mult grăitoare, am ajuns la concluziunea, că prin înființarea unui, ori chiar două, sau trei orfelinate, nu ne ajungem scopul, dacă nu facem chiar în fiecare sat câte un orfelinat. La oaste sunt duși azi circa $\frac{1}{2}$ milion de Români. Din aceștia cam 70% sunt căsătoriți. Să zicem că 10% n'au copii. Ne rămâne un rest de 60%, deci cam 300,000 oameni cu copii. Dintre aceștia să presupunem că numai 15%, adică 45,000 vor fi greu răniți și morți, în urma cărora rămân cel puțin 80—100,000 orfani. Din numărul acesta putem socoti, fiind neamul nostru un popor sărac, 50%, adică circa 50,000 orfani săraci, cari au lipsă de ajutor și sprijin. Ce orfelinat, sau câte orfelinate ar fi în stare să poată cuprinde atâtea orfani? Ce capital uriaș ar trebui să se adune, ale cărui interese ar putea să aducă atâtea venit, ca să se poată întreține atâtea copii cu vîpt, îmbrăcăminte, grijitori și administrație etc.? Și nu iau în considerare speșele enorme pentru procu-

rarea intravilanelor și edificarea caselor de lipsă.

Luând apoi în considerare, că noi Români avem 1791 parohii, plus 572 filii gr. or. și 1525 par. cu 1284 filii gr. cat. în total 5172 comune bisericesti, și repartizând numărul orfanilor pe comunele bisericesti, am avea una cu alta în fiecare comună bisericescă 8—10 orfani. Și acum să ne închipuim, că din fiecare comună bisericescă numai un orfan are să fie primit în orfelinat, avem 5172 de orfani. Și acesta e un număr considerabil și cele 2 orfelinate proiectate la Sibiu și Blaj nu vor fi în stare să susțină atâtea orfani; și chiar să-i poată cuprinde în sine, încă n'am salvat mizeria orfanilor, adăpostind numai câte unul din fiecare comună bisericescă.

Deci pentru a să putea salva toți orfanii, e de lipsă, ca fiecare comună biser. să înființeze câte un orfelinat, ear orfelinatele centrale înființându-se să se mărginească la primirea numai a unui număr restrâns de orfani, ca să le poată da creșterea recerută.

O selecție trebuie să se facă. Orfanii intelectualilor săraci trebuie în prima linie preferiți, apoi se va face o primire proporțională, după ținuturi, a orfanilor noștri din pătura de jos mai săracă a poporului, din cari să se crească o clasă de meseriași și industriași de tot felul, căci bine știm, că meșteșugul e plug de aur, și mai vărtos acum e timpul potrivit să ne creștem o clasă de mijloc puternică și viguroasă, care ne lipsește.

Să se primească apoi și orfani din ținuturile unde economia câmpului e rentabilă, ca astfel să ne formăm și agronomi buni, cari să știe povățui și pe alții la o agricultură rațională. Din orfanii de țărani cu talent deosebit să suplinim pierderile avute în bărbații cărturari.

O secție pentru fetițele orfane încă ar fi la locul său.

Și acum să mă întorc la mulțimea orfanilor, cari nu pot fi primiți în orfelinatele centrale. Aceștia încă trebuie ocrotiți și crescuți cu deosebire atențiune. Sarcina aceasta revine preoților noștri, împreună cu comitetele parohiale, respective împreună cu reuniunile de femei, unde sunt.

Fiecare preot are datorința sfântă să facă o conscriere a tuturor orfanilor fără sprijin din parohia sa, apoi convocând comitetul parohial (respectiv reuniunea femeilor) împreună să afle modalitățile potrivite pentru adăpostirea lor.

În fiecare sat avem oameni mai cu stare, cari n'au copii, aceștia trebuie rugați să-i primească și să le dea creșterea recerută, în schimb apoi, când orfanii vor fi mai mari, le vor fi de folos. Dacă nu pot fi adăpostiți toți orfanii în felul acesta, atunci restul trebuie plasat pe la case pentru plată (ce în tot cazul n'ar costa atâtea, cât întreținerea unui orfan în orfelinatul central). Speșele de susținere s'ar aduna prin contribuiri benevole (fie

în natură, fie în bani), și ce nu ajunge, comitetul parohial are a se îngriji, ca în budgetul parohiei să se inducă și suma aceea de lipsă (respectiv unde este, reuniunea femeilor s'ar îngriji de aceasta.) Din caz în caz și din fondurile centrale menite spre acest scop s'ar mai putea vota sume de întregire. Ba și comunele politice și corporațiunile foștilor iobagi încă ne-ar sta în ajutor, dacă am stăruii cu tot din adinsul, după-cum zice și Mântuitorul: «Bateți și vi să va deschide, cereți și vi să va da». În felul acesta, cred eu, am ușora soarta orfanilor noștri, iar preoții noștri s'ar arăta vrednici de chemarea lor, îngrijind de aceia, ai căror părinți i-au susținut pe ei. Deci la lucru, ca prin fapte să ne arătăm vrednicia!

Aurel Muntean
preot.

Rușii doresc pacea. Într'o ședință din urmă a dumei rusești deputatul naționalist Savenko a făcut comunicarea, că osută cincizeci de deputați din dumă au scris și înaintat țarului un memorandum, în care-l roagă să lege pace separată cu puterile centrale. Poporul rusesc, — spune Savenko, — nu vrea continuarea războiului, a pierdut orice însuflețire, nu are încredere în aliați, și dorește pacea. În memorandum se spune, că nu sunt date posibilitățile, ca armata rusă să învingă măcar de aci înainte, și astfel guvernul țarului ar fi dator să cruțe populațiunea de suferințe inutile.

Căderea Verdunului. Un ziar mare din Elveția primește următoarele informațiuni din Paris, despre starea sufletască a populațiunii de acolo, îngrozită de gândul, că Verdunul va cădea într'o bună dimineață în mâinile Germanilor: «Emoțiunea e aici, în Paris, extraordinară de mare. Publicul simulge din mâinile vânzătorilor de ziare edițiunile speciale ale gazetelor, cari publică amănunte despre desfășurarea luptelor dela Verdun. Se simte pretutindenea, că partida care se joacă acum, va fi definitivă de astădată. Dacă va cădea Verdunul, se va produce în Franca o importantă criză guvernamentală (guvernul și presidentul republicii se va duce) și o schimbare în înaltul comandament. Fapt e, că pozițiunea guvernului presidat de Briand, precum și a tuturor oamenilor politici, cari au luat parte activă la urzirea și începerea războiului, este astăzi foarte sdruncinată. Căderea Verdunului va atrage deci după sine în mod necondiționat căderea guvernului, și de astădată domnul Clemenceau va trebui se fie adus la putere. Acesta apoi va trebui se țină seamă de opiniunea publică franceză și de oboseala ce i-a pricinuit'o neîntreruptul succes, cautând se încheie pacea, dacă conducătorii nu pot să dea Franței victoria promisă». — E sătul deci de războiu și bietul popor francez!

Numai peste Prut!...

Rusofilii din România, convinși fiind acum pe deplin, că peste Carpați nu mai pot trece ca să iee Ardealul, cum cereau la începutul războiului, fac mare propagandă pentru ca România să treacă Dunărea și să înceapă războiul cu Bulgarii, împedându-i în realizarea idealului lor național, deja înfăptuit. Acestor nescotiiți, al căror număr din fericire e astăzi foarte scăzut, le răspunde ziarul «Seara» din București, spunându-le într'un număr mai recent următoarele:

«Ei bine, dacă asmuțarea opiniei publice, la începutul războiului, împotriva Austro-Ungariei, a putut fi numai o greșală, — noua acțiune de asmuțare, împotriva Bulgariei, constituie o crimă de înaltă trădare!

Trebuie să fie stabilit, că nu se va vărsa o picătură de sânge românesc pentru altceva, decât pentru realizarea idealului național.

Avem noi vre-o revendicare de făcut peste Dunăre, avem noi ceva de cucerit dela Bulgari?

Fără îndoială că nu!

Rusia ar dori să se răzbune pe Bulgari; ar vrea să-i pedepsească, cum s'a exprimat țarul Nicolae. S-o facă, dacă îi dă mâna. Dar să se servească de noi pentru asta? Niciodată! Vasali ai Rușilor de bunăvoie nu vom fi, oricât s'ar agita federaliștii!

Urmărim în cursul acestui războiu realizarea idealului nostru național. Evenimentele ne arată, că îl putem realiza peste Prut. O vom face la timpul oportun.

A-și închipui însă cineva, că ne-am păstrat până acum forțele întregi, ca să ne dăm tava pe malul Dunării cu Bulgarii, asta e curată nebulie.

Nu ne mai îndreptăm privirile, nici peste Carpați, nici peste Dunăre, ci numai peste Prut, numai într'acolo putând nădăjdui să ne îndeplinim idealul național. Oricine încearcă să determine o altă acțiune, făptuește, conștient ori inconștient, un act de trădare de țară și neam.»

Sunt părerile, pe cari le-am avut și noi dela începutul războiului, când spuneam, că România nu poate se meargă decât numai alături cu noi și cu Germania, dacă vrea se iasă mărită din războiu, deci în contra Rusiei, ori apoi se remănă neutră până la fine, dar atunci se espune primejdiei de a remănea după războiu mai mică decât Bulgaria. Încă nu e târziu! România se mai poate decide se facă trecerea cu brava ei armată peste Prut. Numai drumul acesta îi mai stă astăzi deschis pentru a se putea mări și întări, numai drumul peste Prut!

